

VIZUĀLĀ MĀKSLA

1.-9.klasēm

mācību priekšmeta programmas paraugs speciālās pamatizglītības programmu īstenošanai izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem

Janīna Ponomarjova, Lāsma Ruņģe, Jana Šakale

Vizuālā māksla 1.-9.klasēm

Mācību priekšmeta programmas paraugs speciālās pamatizglītības programmu īstenošanai izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem
(izglītības programmas stundu plāna 1.variants)

Atbildīgā par izdevumu – Anita Falka

Ievads

Vizuālā māksla kā mācību priekšmets skolēniem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem var sekmēt izziņas darbības aktivizēšanos, kustību attīstību un emocionālo attīstību, radīt vidi un situācijas skolēnu saskarsmes iemaņu veidošanai, tā panākot augstāku iekļaušanās sociālajā vidē pakāpi. Darbības veidi vizuālajā mākslā attīsta kustību prasmes, kuras pēc tam ir pielietojamas pašapkalpošanās aktivitātēs.

Vizuālās mākslas mācību priekšmeta programmas dalīšana mācību gados nav lietderīga. Mācīšanas, audzināšanas, korekcijas mērķi un uzdevumi izriet no katra skolēna individuālajām spējām.

Mācību programma strukturēta pakāpēs un nav pielīdzināmas noteiktas klases kritērijiem. Nosacīti katrai pakāpei ir piemērotas noteiktas klašu grupas. Atbilstoši izglītojamā attīstības un veselības stāvoklim pedagogs pēc saviem ieskatiem pakāpi var noteikt individuāli, to nepiemērojot klasei.

Satura apgūšanas secību ir iespējams variēt atbilstoši skolēnu spējām. Skolēniem, kuru attīstības traucējumu izpausmes liedz apgūt programmā norādīto attiecīgajā klasē, var atkārtot un nostiprināt to mācību pakāpi vai daļu, kura ir atbilstoša viņu spējām. Īstenojot vizuālās mākslas priekšmeta programmu, galvenais līdzeklis ir atdarināšana, apgūto prasmju pielietošana un rotaļu elementi.

Vizuālās mākslas stundās realizējas visi attīstības traucējumu korekcijas virzieni:

- sajūtu un valodas pieredzes precizēšana, paplašināšana un sistematizēšana;
- traucējumu novēršana emocionālajā, gribas un sociālās uzvedības motivācijas sfērā;
- sabiedrības prasībām atbilstošas sociālo vajadzību, kā arī intelektuālo, ētisko un estētisko vērtību sistēmas izveide;
- domāšanas operāciju (analīzes un sintēzes, vispārināšanas, abstrahēšanas un konkretizēšanas u.c.) attīstīšana;
- ierastās intelektuālās darbības stereotipu pārvarēšana;
- kustību veidošana un korekcija.

Vizuālās māksla stundās izglītojamie apgūst tēlotāja mākslas daļas. Skolēniem ar vidēji smagiem un smagiem garīgās attīstības traucējumiem vizuālās mākslas saturu ieteicams sadalīt atsevišķās mācību stundās: zīmēšanā un rokdarbos.

Vienlaicīgi dažādi un daudzi darbības līdzekļi un materiāli var kavēt paredzēto prasmju apgūšanu

Zīmēšanā attīsta skolēnu zīmēšanas prasmes, māca izteikt savas emocijas, domas, jūtas, veido iztēli, attīsta praktiskās darba iemaņas ar krāsām, krītiņiem, flomāsteriem, zīmuļiem un citiem materiāliem (ūdeni, smiltīm).

Rokdarbos veido un attīsta skolēnu darbības aktivitāti, pakāpeniski formē darba iemaņu pamatus, attīsta sociālo un kulturālo sapratni, koriģē un novērš psihiskās un fiziskās attīstības traucējumus. Rokdarbos paredz darbības ar papīru, dabas materiāliem, tekstilijām, veidošanu ar mālu, mīklu, plastiku, plastilīnu, konstruēšanu no klucīšiem, metāla, koka, plastikas konstruktoriem, dabas materiāliem: smiltīm, sniegu u.c.

Vizuālās mākslas stundās skolēni apgūst mākslas valodu, mācās izteikt savu viedokli, sadarboties, apgūst prasmi saskatīt apkārtējā pasaulē vizuāli interesanto, vērot apkārtnē notiekošo, ar praktiskiem vingrinājumiem, uzdevumiem eksperimentēt, atklāt, pilnveidot motorās, komunikācijas un valodas prasmes. Vizuālās mākslas stundas integrē vairāku mācību priekšmetu saturu: mājturību un tehnoloģijas, dabas zinības, sociālas zinības, latviešu valodu, matemātiku u.c.

Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi vizuālās mākslas stundās

1.pakāpe (1.klase)

Mērķis

Sagatavot darbam vizuālās mākslas stundās.

Uzdevumi

- Rosināt izmantot un sniegt priekšstatu par darbu ar:
  - krāsu zīmuļiem, krāsām, flomāsteriem;
  - liela formāta papīru;
  - dažādiem materiāliem veidošanā, konstruēšanā, aplicēšanā;
  - ūdeni, smiltīm, sniegu, birstošiem materiāliem.
- Sniegt zināšanas par pamatkrāsām - sarkanu, dzeltenu, zilu, melnu, baltu.
- Mācīt zīmēt ar pirkstiem, rokam, ar dažāda biezuma otu, aizkrāsojot laukumus, vilkt līnijas, punktņus utt.
- Iesākt griešanas ar šķērēm iemaņu apmācību.
- Iesākt līmēšanas, aplicēšanas (īpaši – plēšamas aplikācijas) darbību mācīšanu.
- Vērot dabu, lasīt dabas materiālus, šķirot tos. Mācīt sagatavot materiālus veidošanai: sildīt, mīcīt. Vingrināties mīksto materiālu darba paņēmieni apgūvē: to sadalīt, piespiest, vilkt no gabala, nogludināt, ripināt, rullēt.

2.pakāpe (2.-5.klase)

Mērķis

Iemācīt pamatiemaņas darbam vizuālās mākslas stundās, panākt to lietošanu iespējami patstāvīgi.

Uzdevumi

- Attīstīt valodas kā darbības regulētājas funkcijas.
- Mācīt strādāt ar dažāda izmēra darba materiāliem.
- Mācīt atvasinātās krāsas.
- Mācīt izmantot atšķirīgas formas otas: apaļas, plakanas.
- Atbalstīt vēlmi zīmēt, izmantojot dažādus palīgmateriālus: auklu galus, augu lapas, ziedus, spalvas u.t.t.
- Iepazīstināt ar vienkāršākajām vizuālās mākslas tehnikām.

- Gatavot izstrādājumus izmantojot un apvienojot dažādas tehnikas un tehnoloģijas.
- Nostiprināt griešanas prasmes ar šķērēm.
- Mācīt darba paņēmienus ar papīru, plastiku, plastilīnu, dabas materiāliem.
- Veidot iemaņas darbā ar audumiem, dažādām tekstilijām.

3.pakāpe (6.-9.klase)

Mērķis

Sekmēt izglītojamo izziņas aktivitāti, veicināt atbilstošu emociju paušanas iemaņas, radīt priekšnoteikumus patstāvīgai pašapkalpošanās darbību veikšanai.

Uzdevumi

- Rosināt vizuālajā mākslā izmantot: dažādus zīmēšanas materiālus, tos savstarpēji apvienojot.
- Radīt iespēju izmantot dažādas faktūras un dažāda papīra formātu, kurš atbilst bērna iecerei pēc brīvas izvēles.
- Organizēt apstākļus izmantot dažādu izmēru un formu otas vienā zīmējumā, brīvi izvēlēties otas formu.
- Iepazīstināt ar sarežģītākajām vizuālās mākslas tehnikām: dekupāža, kolāža u.t.t.
- Attīstīt novērošanas prasmi, meklēt skaisto dabā, atrast dabas materiālus, tos izmantot izstrādājumos, rotāt apkārtējo vidi.
- Mācīt, izmantojot dažādas tehnoloģijas un materiālus, veidot izstrādājumus, ko skolēni var pielietot sadzīvē.

4.pakāpe (papildus mācību gadi)

Mērķis

Nostiprināt, pilnveidot un aktivizēt izveidotās darbības prasmes.

Uzdevumi

Organizēt apstākļus darbības realizēšanai sadzīvē ikdienā izglītības iestādē.

Mācību priekšmeta programma zīmēšanā

Mācību priekšmeta mērķis

Sekmēt skolēnu emocionālo un intelektuālo attīstību, veikt attīstības traucējumu korekciju, pilnveidot spējas, radīt interesi par mākslas objektiem, bagātināt ikdienas dzīves un darbības pieredzi.

Mācību priekšmeta uzdevumi

- Papildināt skolēnu emocionālo pieredzi.
- Attīstīt un veidot prasmi izteikt domu, attēlot to ar mākslas līdzekļiem un darbības materiāliem.
- Mācīt darboties ar dažādiem tradicionāliem un netradicionāliem materiāliem.
- Veidot priekšstatus par apkārtējo pasauli, precizēt tos, attīstīt sajūtas un emocijas.

Izglītojamā mācību piederumi:

- krāsas (guaša, akvarelis, krāsas darbam ar pirkstiņiem);
- krītiņi, zīmuļi, flomāsteri, dažādu izmēru otas gleznošanai;
- dažāda formāta, faktūras, lieluma, krāsas papīrs,
- netradicionālie materiāli – ūdens, smiltis.

Mācību metodiskie līdzekļi:

- attēli, priekšmeti, paraugi, elektroniski sagatavoti materiāli;
- interaktīvā tāfele.

Mācību metodes: saruna, instruktāža, laboratorijas un izpētes darbi, demonstrējums, praktiskie darbi, darbs grupā, komentārs, stāstījums par darbu, spēle, projekts, mācību ekskursija.

Mācību satura apguves secība

<i>Uzdevumi</i>	<i>Zināšanas un prasmes</i>	<i>Praktiskās darbības</i>
1.pakāpe		
<p><u>Sagatavošanās vingrinājumi:</u> iepazīt dažādus darba piederumus, materiālus, zīmēšanas instrumentus, darba kārtību. Iepazīt ķermeņa daļas (rokas, pirksti, delnas, elkoņi) caur taktīlajām izjūtām. Mācīt zīmēt līnijas, svītrot.</p> <p><u>Dekoratīvi darbi:</u> salikt dažādas formas, lieluma, krāsas ģeometriskas figūras noteiktā secībā joslā, aplī, kvadrātā, iepazīt papīra īpašības.</p> <p><u>Attēlojums plāknē:</u> apvilkt trafaretus, šablonus, izkrāsot, vilkt svītras, likt nospiedumus uz papīra lapas. Mācās zīmēt priekšmetus, figūras, savienojot punktus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diferencē flomāsterus, zīmuļus, spiedogus, krītiņus. • Ievērot drošību strādājot ar priekšmetiem. • Veido nospiedumus ar dažādām ķermeņa daļām, satvert un notur zīmēšanas instrumentus. • Meklē un pamana līniju dažādību dabā. • Krāso ūdeni traukā. Pazīst pamatkrāsas. • Prot sagatavoties darbam, atrast nosaukto priekšmetu, materiālus. • Patstāvīgi notur darba instrumentus, ieņem pareizo darba stāvokli. • Ievēro akurātas darba iemaņas. • Atpazīst, salīdzina, grupē figūras, priekšmetu siluetus. • Orientējas lapā. Ievēro kontūrlīnijas. • Prot uzliet krāsu uz sausa un slapja papīra, pūst caur salmiņu. 	<p>Skolēns iepazīstas ar mākslas izteiksmes līdzekļiem. Skolotājs runā un demonstrē vizuālās mākslas darbības. Ķeburi, nospiedumi. Ar skolotāja palīdzību liek nospiedumus ar pirkstiem, pirkstu kauliņiem, elkoņiem, pēdām, zīmē ar porolonu, vates gabaliņiem, stikla bumbiņām, uz papīra, stikla, koka. Zīmējumi ar pirkstiņiem, rokām utt. Sausis – slapjš. Darbs ar papīru, kartonu, stiklu, plastmasas vāciņiem, koku utt. Darbs ar smiltīm, putrainiem, citiem birstošiem materiāliem.</p> <p>Ģeometrisku formu un laukumu rotāšana (papīra šķīvis, lakats, galdauts, salvete, utt). Spiedogu izgatavošana un darbs ar tiem. Ornamenti. Skolotājs māca saudzīgi strādāt ar zīmuļiem, šķērēm. Māca strādāt mierīgi, akurāti, ievērojot laukumu, darba beigās - sakārtot darba vietu. Bērni zīmē, veido, konstruē.</p> <p>Dažādu priekšmetu, dzīvnieku, putnu, cilvēku, ģeometrisku formu trafareti.</p> <p>Ļaut brīvi zīmēt līnijas- garas, īsas, biezas, raustītas; likt punktiņus; apvilkt, pārzīmēt; zīmēt lauztas, taisnas, horizontālas, slīpas, vertikālas, viļņotas līnijas.</p>

<i>Uzdevumi</i>	<i>Zināšanas un prasmes</i>	<i>Praktiskās darbības</i>
2.pakāpe		
<p><u>Sagatavošanās vingrinājumi:</u> dažādu uzdevumu izpildīšana, lai nostiprinātu mākslas tehniku apguvi. Sagatavošanās vizuālās mākslas stundām (ūdens trauks, otas, citi materiāli).</p> <p><u>Dekoratīvie darbi:</u> nostiprināt prasmi izkārtot rotājuma elementus, iepazīt sejas izteiksmi, siluetu, figūru kustībā, darbībā.</p> <p><u>Attēlojums plaknē:</u> mācīt krāsot izmantojot dažādas krāsas, ievērot kontūrlīnijas, jaukt krāsas, lai iegūtu dažāda toņa krāsu. Siltas, aukstas krāsas.</p> <p><u>Tēls vizuālās mākslas darbā:</u> veidot prasmi vienā zīmējumā attēlot vairākus objektus, mācīt zīmēt ainavu, attēlot dzirdēto, pārdzīvoto, ilustrēt pasaku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Seko darba pagatavošanas secībai. • Ievēro noteikumus darbā. • Prot atšķirt un nosaukt krāsas. • Stāsta, komentē darbību secību, paveikto darbu izvērtē. <ul style="list-style-type: none"> • Ievēro elementu secību, ritma rindu. • Piedalās telpu rotāšanā. <ul style="list-style-type: none"> • Pareizi izvieto zīmējumu lapā. • Pazīst pamatkrāsas. • Vēro cilvēka, dzīvnieka ķermeņa proporcijas, attēlot cilvēku, dzīvnieku kustībā. • Zīmē portretu. <ul style="list-style-type: none"> • Prot nokopēt, pārzīmēt, salikt, izkārtot objektu figūras lapā. • Prot krāsot ar dažādām otām. • Zīmēt objektus tuvu un tālu. 	<p>Skolēni skolotāja vadībā veic novērojumus dabā: vēro gadalaiku pazīmes, priekšmetu formas, krāsas, veic darbības ar dabas materiāliem (smiltis, sniegs, koku lapas utt.). Pētījumi, eksperimenti, kopīgais darbs, lai iepazītu materiālu daudzveidību. Pārrunas, komentāri par darbību gaitu, par piedzīvojumiem, emocijām, jūtām.</p> <p>Joslas, šķīvja, cimda, zeķes, šalles rotāšana. Latvju rakstu elementi. Apsveikums, eglītes rotājumi. Maskas. Krāsu aplis. Dabas materiāli dekoratīvajos darbos.</p> <p>Dārzeni, augļi, augu pasaules priekšmeti. Cilvēks. Lelle. Portrets. Ēkas. Sadzīves priekšmeti un objekti. Dzīvas būtnes kustībā. Cilvēka emocijas.</p> <p>Pasaku ilustrēšana. Gada laiku ilustrēšana. Ainavas. Pilsēta. Lauki. Mežs. Jūra. Dienas ritms. Transports. Dzīvnieku un kukaiņu pasaule. Kompozīcijas veidošana kopsakarībā.</p>

<i>Uzdevumi</i>	<i>Zināšanas un prasmes</i>	<i>Praktiskās darbības</i>
3.pakāpe		
<p><u>Dekoratīvie darbi. Dizains.</u> Pilnveidot prasmi zīmēt rotājuma elementus. Mācīt zīmēt rūtiņās, attēlot Latvju rakstu zīmes, iepazīt datorrakstu šriftus, mācīt dekorēt, mainīt burtu virzienu, krāsu ar datoru. Izmantot kolāžas tehnikas elementus dekora darbos. Modes dizains.</p> <p><u>Krāsa.</u> Apgūt pamatkrāsas un mācīt iegūt atvasinātas krāsas, dažādus krāsu toņus, gaismu un ēnu.</p> <p><u>Attēlojums plaknē:</u> nostiprināt krāsošanas prasmi, priekšmetu, objektu, cilvēka, dzīvās pasaules būtnu zīmēšanu.</p> <p><u>Tēls vizuālās mākslas darbā:</u> pilnveidot prasmi vienā zīmējumā attēlot vairākus objektus, mācīt zīmēt ainavu, attēlot dzirdēto, pārdzīvoto, ilustrēt pasaku.</p> <p><u>Telpiskums, telpa, objekts.</u></p> <p><u>Saruna par mākslu.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prot sadalīt darbības pēc sarežģītības pakāpes. • Prot izmantot, apvieno dažādas tehnikas, darbības. • Gatavojas svētkiem, piedalās telpu rotāšanā. • Gatavot maskas. <ul style="list-style-type: none"> • Prot strādāt kopā, sadarboties, dalīties pieredzē, kopīgi sagatavot darba materiālus, nepieciešamo krāsu, eksperimentēt patstāvīgi, iegūt pozitīvus piedzīvojumus. <ul style="list-style-type: none"> • Prot pareizi izvietot zīmējumu lapā. • Pazīst pamata un atvasinātas krāsas. • Zīmē cilvēku, dzīvu būtni saglabājot proporcijas. • Zīmē portretu. <ul style="list-style-type: none"> • Mācīt zīmēt objektus tuvu un tālu. • Mācīt izkārtot objektus vienā zīmējumā. • Radošuma elementi. <ul style="list-style-type: none"> • Prot izkārtot objektus telpā. <ul style="list-style-type: none"> • Prot vērot attēlus. • Prot pastāstīt par redzēto attēlā.. 	<p>Kompozīcijas. Kopīgais darbs. Joslas, šķīvja, cimda, zeķes, šalles rotāšana. Latvju rakstu elementi. Apsveikums, ielūgums, eglītes rotājumi. Maskas. Dabas materiāli dekoratīvajos darbos. Veidot kolāžas izmantojot žurnālu fotogrāfijas.</p> <p>Praktiskās darbības: dzeltens+ sarkans= oranžs; zils+ dzeltens= zaļš; sarkans+ zils= violets; melns+ balts= pelēks, sarkans+ balts= rozā. Gaišo un tumšo toņu šķirošana.</p> <p>Dārzeni, augļi, augu pasaules priekšmeti. Cilvēks. Portrets. Ēkas. Sadzīves priekšmeti un objekti. Dzīvas būtnes kustībā.</p> <p>Pasaku ilustrēšana. Gada laiku ilustrēšana. Ainavas. Pilsēta. Lauki. Mežs. Jūra. Dienas ritms. Transports. Dzīvnieku un kukaiņu pasaule. Kompozīcija.</p> <p>Ēnu teātris. Leļļu teātris.</p> <p>Pasaku ilustrācijas. Grāmatu ilustrācijas. Autori. Glezniecības darbi. Fotogrāfijas māksla. Tēlniecība.</p>

<i>Uzdevumi</i>	<i>Zināšanas un prasmes</i>	<i>Praktiskās darbības</i>
4.pakāpe		
Nostiprināt izveidotās prasmes zīmēšanas darba materiālu un piederumu lietošanā.	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrē prasmi aktīvi darboties vizuālās mākslas stundās. 	Praktiskos uzdevumus skolotājs atlasa pēc skolēnu individuālajām spējām.

Mācību priekšmeta programma rokdarbos

Mērķis

Mācīt apstrādāt materiālus ar elementāriem paņēmieniem, pareizi lietot instrumentus un darba paņēmienus, vērot, analizēt priekšmetu formas, konstrukciju, krāsu, gatavot vienkāršus izstrādājumus.

Uzdevumi.

- Mācīt diferencēt darba materiālus.
- Mācīt vērot paraugu, salīdzināt paraugu ar darba rezultātu.
- Mācīt pareizi lietot darba piederumus.
- Mācīt savienot izstrādājumu detaļas.
- Attīstīt komunikācijas iemaņas, pilnveidot valodas lietošanas kompetenci.
- Mācīt sadarbības grupā noteikumus.
- Attīstīt darbības plānošanas prasmes.

Mācību līdzekļi

Inventārs - darba galdi, paliktnīši, uzskates līdzekļu demonstrēšanas iekārtas, iekārtas un instrumenti darba higiēnas prasību ievērošanai (izlietne, dvieli, ziepes utt.), instrumenti darbā ar papīru, dabas materiāliem, tekstilijām, plastilīnu.

Materiāli - dabas materiāli, papīrs, celtniecības materiāls, tekstilījs, līme, plastilīns, plastika, māls uc.

Mācību satura apguves secība

Darbs ar plastiku un plastilīnu

1.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Ģeometrisku ķermeņu veidošana	Nūjiņas (desiņas) veidošana Krītiņi. Zīmuļi. Nūjiņas. Žogs. Ceļš. Slīdes Piramīdas veidošana Piramīda Tornis Koka stumbrs Lodes veidošana Bumba Zirņi Saule Ābols	Materiāla rullēšana starp delnām. Dažādu izmēru, krāsu nūjiņu veidošana. Nūjiņu šķirošana, salīdzināšana. Dažādu kompozīciju veidošana. Materiāla rullēšana starp delnām ar taisnām kustībām, saspiežot augšējās delnas malas, apakšējās delnas malas. Piramīdas pamatnes veidošana sitot pa cietu virsmu. Dažādu izmēru, krāsu piramīdu veidošana. Piramīdu šķirošana, salīdzināšana; Dažādu kompozīciju veidošana. Materiāla ripināšana starp delnām apļa virzienā. Lodes pamatnes veidošana sitot pa cietu virsmu. Dažādu izmēru, krāsu lodes veidošana. lodes šķirošana, salīdzināšana; Dažādu kompozīciju veidošana; Izgatavoto priekšmetu izmantošana rotaļdarbībā - mešana, ripināšana, savienošana (krelles) u.t.t. Lodes saplacināšana; Dažādu izmēru, krāsu apļu veidošana.

2.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Ģeometrisku ķermeņu veidošana	Apļa veidošana Pogas Monētas Rotājumi Elipses veidošana Ola	Apļu šķirošana, salīdzināšana; Dažādu kompozīciju veidošana Materiāla rullēšana starp Materiāla rullēšana starp delnām ar taisnām kustībām, saspiežot augšējās delnas malas, apakšējās delnas malas.
Reljefa veidošana	Plastikas izstiepšana uz kartona Koki. Lapas. Puķes. Ainava Izstrādājumi no desiņām Ornamenti. Ģeometriskās figūras. Māja. Cipari. Burti Izstrādājumi no konusa Koki. Saules stari. Lietus Izstrādājumi no lodītēm Krelles. Cilvēka seja. Puķe Izstrādājumi no aplīšiem Pogas. Ornamenti. Aizkari. Mušmires. Mārītes. Riteņu riepas. Mašīnas. Cepumi. Tortes. Galds Izstrādājumi no elipses Svečturis. Puķe. Zariņš. Ornamenti. Aproce	Neliela plastikas gabaliņa uzlikšana uz kartona, izstiepšana ar pirkstu galiem. Kompozīcijas veidošana.

3.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Trauku veidošanas paņēmieni	Trauki Bedrītes veidošana lodē Joslas veidošana Vāze Glāze Trauks zīmuļiem	Dažāda dziļuma, lieluma bedrītes veidošana. Malu veidošana un rotāšana. Taisnstūra joslas veidošana, saplacināšana ar pirkstiem, rullēšana ar rulli. Rotāšana (iekšējais un

<p>Aplikācija</p> <p>Reljefs</p>	<p>Spirālveida trauku veidošana (no garas desiņas) Aukla Virve Vāze</p> <p>Pasakas ilustrācija Trepītes. Žogs. Māja. Svečturis. Zāle. Koks ar lapām. Koks bez lapām. Egle. Sniegavīrs. Lidmašīna</p> <p>Priekšmeti Dzīvnieki Apaļš galds. Cālītis. Hantele. Ķirši. Pele. Zaķis. Lapsa. Galds. Sols. Krēsls. Gulta. Traktors. Kravas mašīna. Tornis</p> <p>Cilvēks</p> <p>Mozaika</p> <p>Ornamenti Attēli</p>	<p>ārējais reljefs).</p> <p>Trauku veidošana no desiņas spirālveida dažādās formās, platumā, biezumā, krāsās.</p> <p>Konstruēšana Objektu veidošana no vienādas formas, bet dažāda lieluma detaļām: piramīdām, desiņām, lodēm, elipsēm u.t.t.</p> <p>Objektu veidošana no Dažādas formas detaļu savienošana.</p> <p>Objektu veidošana no kubiem, taisnstūriem, apliem, lodēm, piramīdām. Plastilīna griešana vienādās un dažādās daļās.</p> <p>Aplikācija uz stikla, plastmasas vāciņiem, platēm, diskām. Aplikācija pēc sižeta, izlasītā teksta, pasakas.</p> <p>Materiāla uzlikšana uz caurspīdīgas virsmas, zem kuras ir zīmējums. Plastmasu vai stiklu noklāj ar plastiku, izmantojot šablonu (vai bez) ar spicu priekšmetu (kociņš, zīmulis, nazis, u.t.t.) izvelk kontūras. Plastilīna gabalā ar plastilīna nazīti izgriezt kontūras ar un bez</p>
----------------------------------	---	--

		trafareta.
--	--	------------

4.pakāpē nostiprina apgūtās prasmes*.

Darbs ar dabas materiāliem

(1.pakāpe)

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Pūšana un nospiedumi	Zieņu burbuļi. Ģeometrisku formu nospiedumi māla un sniegā. Cilvēka rokas, plaukstas, pēdas nospiedumi. Dzīvnieku pēdu nospiedumi (izmantojot rotaļlietas). Upe, ceļš, dzelzceļš, māja u.t.t.	Pūšanas paņēmieni ar muti, caur salmiņu. Nospiedumu veidošana smiltīs Nospiedumu veidošana ar dabas materiāliem plastilīnā
Zīmējumi sniegā, smiltīs	Zīmējums pagalmā	Zīmējumu veidošana ar ķermeni, ar nūjiņu, ar roku
Rakšana smiltīs, sniegā.	Bedre	Bedres rakšana izmantojot lāpstiņu - dažādā dziļumā, platumā.
Smelšana Bēršana	Upe. Kalns. „Kūciņa” smiltīs.	Ūdens, birstošo materiālu smelšana ar karoti, krūzi. Bēršana ar sauju, veidojot kalniņu. Smilšu formu veidošana. Birstošu materiālu sijāšana caur sietiņu

(2.pakāpe)

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Telpiskā konstruēšana	Dārzs, mežs, puķu dobe. Bruģēšana. Svečturis no ozolzīlēm. Svečturis no čiekuriem. Koks no sausiem zariem. Puzuri no spalvām, salmiem. Čūska, vāze, puķe no	Lapu, akmentiņu, čiekuru, zariņu salikšana, iestiprināšana slapjās smiltīs.

	čiekura zvīņām. Izstrādājumi no alkšņu čiekuriņiem. Taurenis no ozolzīles un sausām lapām. Puķe no sēklotnēm. Krizantēma, kaktuss no priežu skujām.	
--	--	--

3.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Telpiskā konstruēšana Konstruēšana plaknē	<p>Sēne: cepure no greipfrūta, apelsīna, mandarīna mizas, kastaņa mizas; kāts no plastilīna.</p> <p>Izstrādājumi no olas čaumalas, kartupeļiem, akmeņiem un plastilīna. Klauns Sivēns</p> <p>Izstrādājumi no valrieksta, kastaņa un plastilīna. Vaboles Velniņš Bruņurupucis</p> <p>Izstrādājumi no kastaņa čaumalas un plastilīna. Ezītis</p> <p>Izstrādājumi no čiekuriem. Cūka Pelīte Gulbis</p> <p>Izstrādājumi no ozolzīlēm un plastilīna. Pīle Bite Pele</p> <p>Izstrādājumi no zīmuļiem, rakstāmlietām un plastilīna. Cilvēki Dzīvnieki</p> <p>Izstrādājumi no pudeļu vāciņiem, korķiem. Cilvēki</p>	Iemaņu pilnveidošana, izmantojot plastilīnu un detaļu sastiprināšana, liekot vienu uz otras. Detaļu pievienošana pie pamatnes. Detaļu savienošana ar līmi, plastilīnu.

	Dzīvnieki Sedziņas no smilgām, kociņiem, niedrēm. Dekors	
--	---	--

4.pakāpē nostiprina apgūtās prasmes*.

Darbs ar papīru

1.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Papīra burzīšana, izlīdzināšana, plēšana, aplicēšana.	Dažāda lieluma ģeometrisko figūru veidošana.	Papīra izlīdzināšana. Figūru uzlikšana uz uzzīmētās kontūras.

2.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Papīra īpašību noteikšana	Papīra šķirošana	Papīra aplūkošana caur gaismu, palielināmo stiklu, papīra mērcēšana ūdenī, sausa un slapja papīra salīdzināšana un svēršana. Dažādu faktūru un veidu papīra šķiedru pētīšana.
Papīra plēšana	Plēšana: taisna līnija, lauza līnija, liekta līnija, aplis, pusaplis, viļņota līnija.	Plēst pa iezīmētu līniju, pa ielocītu līniju, ar lineāla palīdzību. Kompozīcijas veidošana.

3.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Papīra locīšana	Lakatiņš Telts Grāmata Kabatiņa	Kvadrāta locīšana šķērsām, uz pusēm. Kvadrāta, taisnstūra salocīšana šķērsām, uz pusēm, stūra atlocīšana.
	Māja	Stūrīšu salocīšana pie viduslīnijas.
	Glāze	Stūrīšu ielocīšana atvērumā.

Līmēšanas tehnika	Apsveikumu kartiņa Tunelis Gredzeni Gaiļa aste Attēli Aplikācijas	Taisnstūra salocīšana, šķērsām, uz pusēm. Joslas galu salīmēšana Joslas galu pielīmēšana pie pamatnes. Izstrādājuma uzlīmēšana uz kontūras.
Griešanas tehnika	Josliņas griešana Sižetu veidošana Taisnstūra formas portreti Ķieģeļi Kartiņas Trīsstūri Ziedi Izpletņi Ornamenti Egles rotājumi	Darbs ar šķērēm-drošības noteikumu apgūšana, pareiza šķēru turēšana, glabāšana, padošana citam. Pamatgriešanas darbības- pārgriešana, nogriešana, iegriešana, izgriešana. Ģeometrisku figūru izgriešana un uzlīmēšana uz kontūrlīnijas. Stūru noapaļošana griežot ar šķērēm.
Konstruēšana plaknē Telpiskā konstruēšana Dažādi locīšanas veidi	Virtenes veidošana no papīra gredzeniem Maska Cepure Svečturis Statenisko telpisku figūru un priekšmetu griešana, salīmēšana. Virtenes	Detalju salīmēšana, cilpiņu ielīmēšana. Joslas salīmēšana, izvēšana. Salocīta papīra iegriešana norādītajās vietās. Simetrisku figūru izgriešana no vairakkārt salocīta papīra. Griešana pa taisnu līniju. Dubulta, četrkārtīga papīra locīšana, griešana.

4.pakāpē nostiprina apgūtās prasmes*.

Darbs ar tekstilijām

1.pakāpē darbības ar tekstilijām neizmanto, jo materiāls ir mīksts, grūti satverams, noturams.

2.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Diegu tīšana	Diegu bārkstis Kamols	Dzijas tīšana kamolā. Kurpju auklu vēšana, siešana.

Telpiskā konstruēšana	Aproce Rāmītis Koka stumbrs ar zariem Groziņš	Apģērbu aizdares elementu aizsīšana, pogāšana, piestiprināšana ar lipekļiem. Dzijas tīšana apkārt kartona joslu vai aplī ar caurumu. Dzija jāklāj cieši blakus, bez atstarpēm.
-----------------------	--	---

3.pakāpe

Tēma	Darba rezultāts	Praktiskās darbības
Telpiskā konstruēšana	Izstrādājumi no dziju kamoliem Ābols Kaktuss Pele Cilvēks	Detaļu savienošana: ieliekot vienu otrā; mazāko detaļu pievienot pie lielākās; detaļu savienošana ar kociņiem.
Vīšana Pīšana Mezglošana	Izstrādājumi no diegiem Virve Bize Virve Josta Lakatiņš Matu lentes Stilizēta puķe	Virves vīšana: pa vienam, divatā. Parastais mezglis, īstais mezglis, mezglšana izmantojot rāmi.
Makramē - mezglšanas paņēmieni izmantošana izstrādājumos.	Izstrādājumi no auklām Puķes Dzijas bārkstis Dzijas lellīte	Auklas tīšana cieši blakus ap priekšmetu. Mezglšana uz priekšmeta. Auklas mērīšana.
Šūšana	Parastā vīle Lakatiņš Salvete	Šūšana kartonā ar caurumiem (tikai pēc tam uz auduma). Šūšanas instrumenti. Diega ievēršana adatā ar un bez cilpiņas. Pareiza auduma, adatas un rokas turēšana. Šūšana atpakaļ. Auduma malas apšūšana.
Šūšana ar šujmašīnu	Izstrādājumi no auduma Parastā vīle Paklājiņš Sedziņa	Šūšana pa uzzīmētu līniju. Šūšana ievērojot attālumu no malas.

Tamborēšana un adīšana	Dzīvnieki Priekšauts Spilventiņš Pīnītes tamborēšana. Tamborēšana ar un bez uzmetuma. Tamborēšana taisnā līnijā, pa apli.	Iepazīšanās ar tamborēšanas un adīšanas instrumentiem. Drošības noteikumu apgūšana. Pareizo iemaņu apguve.
------------------------	--	---

4.pakāpē nostiprina apgūtās prasmes*.

*4.pakāpē vizuālās mākslas stundās notiek zināšanu, prasmju, iemaņu nostiprināšana, skolēnu iztēles bagātināšana, radošuma veicināšana. Izstrādājumu gatavošana pakārtota gadalaikiem, latviešu tautas tradīcijām. Skolēni piedalās izglītības iestādes un klašu sagatavošanai svētkiem, noformējuma veidošanā, pašapkalpošanās darbību veikšanā.

Mācību sasniegumu vērtēšana

Mācību sasniegumu vērtēšanā galveno uzmanību jāpievērš skolēna attīstības dinamikai, attieksmei pret darbību vizuālās mākslas stundās.

Ievadvērtēšana – izglītojamā spēju un sagatavotības līmeņa aktīvam darbam noteikšana individuālā izglītības plāna sastādīšanai, notiek katra mācību gada sākumā.

Kārtējā vērtēšana – aprakstošā formā vai norādes par noteiktu vērtēšanas kritēriju izpildi skolēnu mācību sasniegumu uzskaites dokumentos (klases žurnālā, e-klases žurnālā), vienu reizi mēnesī.

Noslēguma vērtēšana – aprakstošā formā mācību gada nobeigumā skolēnu liecībās. Ar izglītojamā mācību sasniegumiem regulāri iepazīstina vecākus vai aizbildņus (pārrunas, darbības demonstrēšana, informācijas sniegšana).

Skolēna sasniegumus nosaka skolotājs balstoties uz katra izglītojamā individuālajā izglītības plānā noteiktajiem uzdevumiem.

Mācību uzdevumu izpildīšanu raksturo patstāvības izaugsmes pakāpes.

Darbības izglītojamais veic:

- 1) ar skolotāja rokām,
- 2) kopā ar skolotāju,
- 3) pēc diktēta plāna,
- 4) pēc parauga,
- 5) patstāvīgi.

Uzziņas avoti

1. www.stranamasterov.ru
2. www.vsehobi.ru
3. www.mammam.lv
4. Adamsa Sjūzana Vilksa. Lielā brīnišķīgo darbiņu grāmata. Rīga: zvaigzne ABC, 2005.
5. Geka Sarma. Tušas darbiņi. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.
6. Hofmane Petra. Jautrie kokteiļu salmiņi. Rīga: Jumava, 2006.
7. Lorbī Izabella. Jautrie rokdarbi. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005.
8. Minje Ulla. Darbiņi veicklām rokām. Rīga; Zvaigzne ABC, 2000.
9. Pavlovska Anna. Labas idejas svētkiem. Rīga: Jumava, 2006.
10. Volāne E. Darini pats. Gudrām galvām, stiprām rokām. Rīga: Lielvārds, 1999.